

आदिवासी विकास विभागांतर्गत अनुदानित
आश्रमशाळांना अतिरिक्त तुकडीवाढ मंजूर
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: अआशा-२०२१/प्र.क्र.१०(भाग-२)/का-११
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक:- ०८ मार्च, २०२३

वाचा:-

- १) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. शाआशा-२००८/प्र.क्र.१०२/का.१३,
दि.०२.०८.२००८
- २) आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय क्र. अआशा. २०१९/प्र.क्र.१०२/का.११,
दिनांक ११.०६.२०१९
- ३) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे पत्र क्र.अआशा.२०१६/प्र.क्र.४९/का.११ (३)/
३३३३ नाशिक, दिनांक ०२.०५.२०१८. (अनु. आ.शा. गुढे)
- ४) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे कार्यालयाचे पत्र क्र. अआशा-२०१९/प्र.क्र.६१/
का.७ (१)/ ४५१९, दि. ३०.०७.२०१९.(अनु. आ.शा.मनवेल)
- ५) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे कार्यालयाचे पत्र क्र. अआशा-२०२२/प्र.क्र./
का.७ (१)/ ६९३८, दि. ३०.११.२०२२.
- ६) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे कार्यालयाचे पत्र क्र. अआशा-२०२३/प्र.क्र.३/
का.७ (१)/७५३, दि. ३०.०१.२०२३.(अनु.आ.शा.पिंपळनेर)
- ७) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचे कार्यालयाचे पत्र क्र. अआशा-२०२३/प्र.क्र.१४/
का.७ (१)/१४२०, दि. २४.०२.२०२३. (अनु. आ.शा. सतखेडा)

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्यात आदिवासी विकास विभागांतर्गत एकूण ५५६ अनुदानित आश्रमशाळा मंजूर असून स्वयंसेवी संस्थामार्फत सद्यस्थितीत ५३८ अनुदानित आश्रमशाळा कार्यरत आहेत. या अनुदानित आश्रमशाळांमध्ये सर्व निवासी विद्यार्थी हे आदिवासी समाजाचे असतात.

आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी सुरु करण्यात आलेली आश्रमशाळा योजना राबविताना असे लक्षात आले की, बऱ्याच ठिकाणी आश्रमशाळांमधील क्षमता (प्रत्येक वर्गात ४० निवासी व १० अनिवासी विद्यार्थी) पूर्णपणे वापरल्यानंतर देखिल तेथील परीसरात शिक्षण घेऊ इच्छिणाऱ्या बऱ्याच अनिवासी विद्यार्थ्यांना आश्रमशाळांमधून प्रवेश मिळत नाही. त्यानुषंगाने आदिवासी विभागांतर्गत स्वयंसेवी संस्थामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळांना दिनांक ०२.०८.२००८ च्या शासन निर्णयान्वये २०० अतिरिक्त तुकड्यांना मान्यता देण्यात आली होती. अतिरिक्त तुकड्या मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानित आश्रमशाळांमध्ये अतिरिक्त तुकड्यांसाठी पुरेशा सोयी-सुविधा उपलब्ध नाहीत तसेच पुरेशी विद्यार्थीसंख्याही उपलब्ध नसल्याने त्यापैकी बऱ्याचशा अतिरिक्त तुकड्या सद्यस्थितीत बंद आहेत. अपर आयुक्त (मुख्यालय), आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक यांनी दिनांक ३०.११.२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये सादर केलेल्या अहवालानुसार एकूण ३७ अतिरिक्त तुकड्या सद्यस्थितीत बंद आहेत.

स्वयंसेवी संस्थाकडून त्यांच्या अनुदानित आश्रमशाळेच्या परीसरामध्ये पुरेशाप्रमाणात अनुसूचित जमातीचे विद्यार्थी उपलब्ध असल्याने सदर शाळांना नियमित तुकड्यांव्यतिरिक्त अतिरिक्त तुकडीवाढ देण्याची मागणी स्वयंसेवी संस्थाकडून वारंवार करण्यात येत आहे. त्यानुषंगाने आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक तसेच अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/नाशिक/नागपूर/अमरावती यांच्याकडे स्वयंसेवी संस्थानी अतिरिक्त तुकड्यांची मागणी केल्यानुसार राज्यातील अनुदानित आश्रमशाळांना अतिरिक्त तुकडीवाढ देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

आदिवासी विकासांतर्गत सेवाभावी संस्थाकडून चालविल्या जाणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळांना संदर्भाधीन क्र.१ च्या शासन निर्णयान्वये मंजूर करण्यात आलेल्या इयत्ता १ ली ते इयत्ता १० वी च्या अतिरिक्त तुकड्यांपैकी सद्यस्थितीत बंद असलेल्या अतिरिक्त तुकड्यांची माहिती अपर आयुक्त (मुख्यालय), आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक यांनी दिनांक ३०.११.२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये शासनास सादर केली आहे. त्यानुसार राज्यातील अनुदानित आश्रमशाळांना मंजूर करण्यात आलेल्या २०० अतिरिक्त तुकड्यांपैकी आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर यांचे कार्यक्षेत्रांतर्गत मंजूर ४९ तुकड्यांपैकी ३७ तुकड्या बंद आहेत.

स्वयंसेवी संस्थानी अतिरिक्त तुकड्यांची मागणी केल्यानुसार आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक तसेच अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/नाशिक/नागपूर/अमरावती यांचेकडून सादर करण्यात आलेल्या अतिरिक्त तुकडीवाढीच्या प्रस्तावांपैकी खालील विवरणपत्रात नमूद केलेल्या राज्यातील आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविण्यात येणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळांना शैक्षणिक वर्ष सन २०२३-२४ पासून नमूद केल्यानुसार अतिरिक्त तुकड्या मंजूर करण्यात येत आहेत.

अ.क्र.	अतिरिक्त तुकड्या बंद पडलेल्या संस्थेचे / अनुदानित आश्रमशाळेचे नाव व बंद पडलेल्या तुकड्या	बंद तुकड्या वाटप केलेल्या संस्थेचे व अनुदानित आश्रमशाळेचे नाव	प्रकल्प अधिकारी व अपर आयुक्त	मंजूरी देण्यात येत असलेल्या अतिरिक्त तुकड्या
१	ए.आ.वि.प्र. देवरी अंतर्गत अनुदानित आश्रमशाळा सिरेंगावबांध बंद पडलेली इ.५ वी ची अतिरिक्त तुकडी	पं. दिनदयाळ उपाध्याय शिक्षण प्रसारक मंडळ गुढे, ता. भडगांव, जि. जळगांव संचलित कै. सौ. बहिणाबाई ध. महाजन प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळा गुढे ता. भडगांव, जि. जळगांव	प्र.अ. यावल अ.आ. नाशिक	इ.७ वी (१ तुकडी)
२	ए.आ.वि.प्र. देवरी अंतर्गत अनुदानित आश्रमशाळा सिरेंगावबांध बंद पडलेली इ. ६ वी ची अतिरिक्त तुकडी	उज्वल शिक्षण संस्था अमरावती संचलित अनुदानित आश्रमशाळा मनवेल, ता. यावल, जि. जळगांव	प्र.अ. यावल अ.आ. नाशिक	इ. ७ वी (१ तुकडी)

अ.क्र.	अतिरिक्त तुकड्या बंद पडलेल्या संस्थेचे / अनुदानित आश्रमशाळेचे नाव व बंद पडलेल्या तुकड्या	बंद तुकड्या वाटप केलेल्या संस्थेचे व अनुदानित आश्रमशाळेचे नाव	प्रकल्प अधिकारी व अपर आयुक्त	मंजूरी देण्यात येत असलेल्या अतिरिक्त तुकड्या
३	ए.आ.वि.प्र. चिमूर अंतर्गत अनुदानित आश्रमशाळा, कान्पा बंद पडलेली इ. ५ वी ची अतिरिक्त तुकडी	श्री साई शिक्षण प्रसारक मंडळ पानखेडा ता. साक्री जि. धुळे संचालित अनुदानित आश्रमशाळा पानखेडा, ता. साक्री, जि. धुळे.	प्र.अ. यावल अ.आ. नाशिक	इ.५ वी (१ तुकडी)
४	अ) ए.आ.वि.प्र. देवरी अंतर्गत अनुदानित आश्रमशाळा, देवलगाव बंद पडलेली इ.५ वी ची अतिरिक्त तुकडी ब) ए.आ.वि.प्र. चिमूर अंतर्गत अनुदानित आश्रमशाळा, कान्पा बंद पडलेली इ. ८ वी ची अतिरिक्त तुकडी	अनुदानित प्राथमिक/माध्यमिक आश्रमशाळा, सतखेडा, ता. धरणगाव, जि. जळगाव.	प्र.अ. नाशिक अ.आ. नाशिक	इ.७ वी व इ. ८ वी (२ तुकड्या)
एकूण				०५

उपरोक्त प्रमाणे ०४ अनुदानित आश्रमशाळांना राज्यातील अनुदानित आश्रमशाळांच्या बंद पडलेल्या तुकड्यांपैकी ०५ अतिरिक्त तुकड्या शैक्षणिक वर्ष सन २०२३-२४ पासून सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

- राज्यात आदिवासी विकास विभागांतर्गत स्वयंसेवी संस्थामार्फत चालविल्या जाणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळेसंदर्भातील शासनाचे वेळोवेळी विहित करण्यात येणारे अधिनियम, नियम, आदेश व अटींचे तंतोतंत पालन करणे संबंधित संस्थेस बंधनकारक राहील.
- सदर अतिरिक्त तुकड्यांसाठी अनुज्ञेय देय होणारे अनुदान व शिक्षकांची पदे मंजूर करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- उपरोक्त अतिरिक्त तुकड्यांसाठी अनुज्ञेय शिक्षकांची नियुक्ती करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. अशी मान्यता देण्यापूर्वी अपर आयुक्त यांनी शासन निर्णय दिनांक ११ जून, २०१९ अन्वये देण्यात आलेल्या सूचनांचे पालन करावे तसेच आयुक्त आदिवासी विकास, नाशिक यांचेशी संपर्क साधून राज्यातील अनुदानित आश्रमशाळांमधील अतिरिक्त ठरलेले कोणतेही शिक्षक समायोजनासाठी शिल्लक नाहीत अशा प्रकारचे त्यांचे ना-हरकत प्रमाणपत्र घेऊनच शिक्षकांच्या नियुक्तीस मान्यता देण्यात यावी.
- प्रत्येक अतिरिक्त तुकडीत ४० निवासी विद्यार्थ्यांना शासनाच्या प्रचलित नियमाप्रमाणे प्रवेश देण्यात यावा.

- ५) प्रचलित नियमानुसार प्राथमिक/माध्यमिक आश्रमशाळांतील अतिरिक्त तुकड्यांकरीता अनुज्ञेय असणाऱ्या (वेतन खर्चाच्या ८ टक्के व १२ टक्के) आकस्मिक खर्चास याद्वारे मंजूरी देण्यात येत आहे.
 - ६) अतिरिक्त तुकड्यांतील मुलांचे जेवण तयार करण्यासाठी शासन निर्णय दिनांक २६ सप्टेंबर, २०१८ नुसार कार्यवाही करण्यात यावी.
 - ७) सदर अतिरिक्त तुकड्यांच्या अनुषंगाने शासनाकडे अथवा आदिवासी विकास विभागाच्या क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांकडे तक्रारी प्राप्त झाल्यास अथवा अतिरिक्त तुकडीच्या संदर्भातील अटी व शर्तीचा भंग झाल्याचे निदर्शनास आल्यास सदरची मंजूरी रद्द करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.
३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०४१११३३४७३१२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उदय ग. गवस)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

- १) मा. मंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. अपर मुख्य सचिव, आदिवासी विकास यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.
- ४) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/नाशिक/नागपूर/अमरावती
- ५) शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ६) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
- ७) महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
- ८) सह संचालक, लेखा व कोषागरे, संगणक कक्ष, नविन प्रशासकीय इमारत, ५ वा मजला, मंत्रालय.
- ९) सर्व संबंधित प्रकल्प अधिकारी, आदिवासी एकात्मिक प्रकल्प विकास.
- १०) सर्व संबंधित जिल्हा कोषागार अधिकारी (प्रकल्प अधिकारी यांचे मार्फत)
- ११) सर्व संबंधित शिक्षण अधिकारी (प्राथमिक/माध्यमिक), जिल्हा परिषद (प्रकल्प अधिकारी यांचे मार्फत)
- १२) सर्व संबंधित विभागीय शिक्षण उपसंचालक, (प्रकल्प अधिकारी यांचे मार्फत)
- १३) अध्यक्ष/सचिव, पं. दिनदयाळ उपाध्याय शिक्षण प्रसारक मंडळ गुढे, ता. भडगांव, जि. जळगाव.
- १४) अध्यक्ष/सचिव, उज्ज्वल शिक्षण संस्था, अमरावती.
- १५) अध्यक्ष/सचिव, श्री साई शिक्षण प्रसारक मंडळ पानखेडा ता. साक्री, जि. धुळे.
- १६) अध्यक्ष/सचिव, अनुदानित प्राथमिक/माध्यमिक आश्रमशाळा, सतखेडा, ता. धरणगाव, जि. जळगाव.
- १७) निवडनस्ती (का.११).